

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Muszka Sándor Ügyvédi Iroda (**Ü.I. címe**; ügyintéző: dr. Muszka Sándor ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes nevel. rendű és I.rendű felperes nevené II. rendű (mindketten **cím**), III.rendű felperes neve(**III. r. felperes címe**) III. rendű és a „**IV. r. felperes neve** (**IV. r. felperes címe** IV. rendű felperesnek, a dr. Jeviczki Attila ügyvéd (fél címe 1.) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2014. július 14. napján meghozott, 37.P.22.769/2013/27. számú ítélete ellen, a felperések részéről 28. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az I-II., valamint IV. rendű felperések egyetemleges kötelezése helyett a le nem rótt kereseti illetékből az I. és II. rendű felperéseket személyenként 262.500 (kétszázhatvankétezer) forint, a IV. rendű felperest 750.000 (hétszázötvenezer) forint megfizetésére kötelezi, és megállapítja, hogy a fennmaradó 225.000 (kétszázhuszonötezer) forint illetéket az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A le nem rótt fellebbezési illetékből az I. és II. rendű felperések személyenként 437.500 (négy százharminchétezer-ötszáz) forintot, a IV. rendű felperes 1.250.000 (egymillió-kétszázötvenezer) forintot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni, míg 375.000 (háromszázhetvenötezer) forintot az állam visel.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I-III. rendű felperések végleges keresetük szerint azt kérték a bíróságtól, hogy a Ptk. 239/A. § (1) bekezdése alapján állapítsa meg, a köztük és az alperes között-án létrejött birtokfejlesztési hitelszerződések és az azok biztosítékeként létrejött jelzálogjog és óvadék szerződések a Ptk. 200. § (2) bekezdése, 252. § (1) bekezdése, 270. § (1) bekezdése és a 2007. évi XVII. törvény 9. §-a és 75. § (4) bekezdése alapján érvénytelenek. A IV. rendű felperes azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az ugyancsak-án közte és az alperes között létrejött, az alperes és az I-III. rendű felperések között létrejött hitelszerződések biztosítása céljából kötött készfizető kezesi szerződése érvénytelenek.

A felperesek arra hivatkoztak, hogy az alapkövetelések ideiglenes mezőgazdasági-vagyoni értékű jognak minősülnek, amelyre nem lehet zálogjogot alapítani. Álláspontjuk szerint zálog és óvadéki szerződés hiányában a folyósítási feltételek nem teljesülnek és az alperes nem nyújtott volna hitelt. A részbeni érvénytelensége folytán pedig az egész szerződés megdőlt. Állították, hogy maguk sem kötöttek volna meg az érvénytelen rendelkezések nélkül a hitelszerződéseket. A szerződések jogszabályba ütközésük folytán olyan hibában szenvednek, amit nem lehet kiküszöbölni.

A IV. rendű felperes elsődlegesen állította, hogy érvénytelen szerződés kezesi szerződéssel nem biztosítható. Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a Ptk. 210. § (1) bekezdése szerint abban a tévedésben volt, hogy a követelésért az is készfizető kezességet vállal. Ebben az esetben pedig a helyállási kötelezettsége kisebb mértékű lett volna.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta a felperesek által megjelölt érvénytelenségi okok fennállását. Arra hivatkozott, hogy a szerződés egy részének érvénytelensége a többi rész érvénytelenségét nem érinti, és a biztosítéki szerződések teljes vagy részleges érvénytelensége sem eredményezné a hitelszerződések érvénytelenségét. Rámutatott, hogy a zálogjogot és óvadékot nem a támogatási jogosultságon alapították. A bankszámlán jóváírt támogatás lekötésének pedig jogi akadálya nem volt. Állította, hogy a IV. rendű felperes és a nem egymásra tekintettel, illetve egyidejűleg vállaltak kezességet, ezért nem voltak egyetemleges kezesek. Ennek következtében a IV. rendű felperes teljesítése esetén sem követelhetett volna megtérítést aztől, erre azonban egyáltalán nem került sor.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A felpereseket az alperes javára személyenként 698.500 forint perköltség, továbbá az I-II. és a IV. rendű felperest egyetemlegesen 1.500.000 forint le nem rótt eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

Ítéletének indokolásában a szerződések értelmezése alapján megállapította, hogy a zálogszerződések tárgya nem a mezőgazdasági támogatási jogosultság, hanem a támogatási összegekre vonatkozó pénzkövetelés volt. Álláspontja szerint a mezőgazdasági vagyoni értékű jogokból származó támogatások átruházását vagy elzálogosítását sem a Ptk. 252. § (1) bekezdése, sem a 2007. évi XVII. törvény 76. §-a nem tiltotta. A felperesek továbbá a 42/2008. (IV. 8.) FVM rendeletre történő hivatkozással azt sem igazolták, hogy a szerződésekben ideiglenesen megállapított mezőgazdasági-vagyoni jogokat érintettek. Mindezekre figyelemmel a zálogjog alapításával kapcsolatosan előadott kifogásaikat nem találta megalapozottnak.

Utalt arra, hogy a biztosítéki szerződések 5.2. pontja szerint a felek a bankszámla egyenlegére alapítottak óvadéki jogot, ami a Ptk. 270. § (1) bekezdése alapján nem ütközött akadályba. Ezért az óvadéki szerződések érvénytelenségére is alaptalanul hivatkoztak a felperesek. Kiemelte, hogy a biztosítéki szerződések esetleges érvénytelensége csak az alperes követelésének a megtérülését veszélyeztette volna, de nem idézte volna elő a hitelszerződések érvénytelenségét. A hitelszerződés érvényessége esetén a IV. rendű felperesnek a kezesi szerződéseivel vonatkozásában elsődlegesen előadott érvénytelenségi kifogásait is alaptalannak találta. Rámutatott, hogy a felek a kezesi szerződésben teljes körűen rögzítették a IV. rendű felperes kötelezettségvállalásának mértékét. A IV. rendű felperes a kezességvállalásakor nem tudhatta, hogy a kezességvállalása mikor jön létre, milyen mértékű lesz és mire terjed ki. A Ptk. 275. §-a szerint a IV. rendű felperes felelőssége megelőzte az felelősségét. Ezért amennyiben az alperesnek teljesít, a teljesítésből adódóan reá átszálló jogokat csak azokkal szemben érvényesíthette volna, akik őt megelőzően nyújtottak biztosítékot. A helyzete tehát nem vált kedvezőtlenebbé azáltal hogy az elállt a szerződéstől. Mindezekre tekintettel a kezességvállalása, illetve elállása nem jelentett a szerződés lényeges kérdéseiben való tévedést.

A Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felpereseket az alperesi jogi képviselő munkadíjának, az I., II. és IV. rendű felperest az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt illeték megfizetésére kötelezte.

Az ítélettel szemben, annak keresetük szerinti megváltoztatása iránt a felperesek terjesztettek elő fellebbezést.

Az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozataik fenntartása mellett hangsúlyozták, hogy a biztosítéki szerződések 1. számú függeléke szerint egyértelműen nem a bankszámla követelések, hanem az által kifizetendő ... és támogatások voltak a zálogtárgyak. Hivatkoztak arra, hogy a 39/2008. (III. 29.) FVM rendelet, valamint a 42/2008. (IV. 4.) FVM rendelet szerint a támogatás az adott évre vonatkozik, ezért ideiglenes jellegű. A 2007. évi XVII. törvény 75. § (4) bekezdése értelmében pedig az ideiglenesen megállapítható mezőgazdasági-vagyoni értékű jog átruházása semmis. Mindezekre figyelemmel fenntartották azt az állításukat, hogy a zálog- és óvadéki szerződések a Ptk. 252. § (1) bekezdésébe és 270. § (1) bekezdésébe ütközésük miatt a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmisek. Állították, hogy a Ptk. 239. § (1) bekezdése értelmében a szerződés részbeni érvénytelensége folytán az egész szerződés megdőlt, mert a felek azt az érvénytelen rész nélkül nem kötötték volna meg, a zálog és óvadéki szerződések megkötése ugyanis az alperes részéről folyósítási feltétel volt. Hivatkoztak arra, hogy a hitelszerződések 1.3.2.9. pontja az kezességi levelét a kölcsön folyósításának feltételeként, a 11.2. pontja a kezességvállalást a hitel visszafizetésének biztosítékeként jelölte meg. Ezen felül a 14.11. pont rögzítette, hogy az-val kötött szerződés a szerződés elválaszthatatlan részét képezi. Állították, hogy az alperes hibájából nem került sor a jelzálogjoggal biztosított elidegenítési és terhelési tilalom fedezetként történő bevonására, a Ptk. 276. § (1) bekezdése szerint átszálló jelzálogjog nincs elidegenítési és terhelési tilalommal biztosítva, illetve a IV. rendű felperes nem követelheti az-tól a rá eső rész megtérítését. A IV. rendű felperes a készfizető kezességvállalási szerződés megkötésekor tévedésben volt, mivel abban a tudatban kötötte a szerződést, hogy a is készfizető kezesként szerepel az ügyletben, és az ebből eredő jogok és biztosítékok őt is megilletik majd. Hivatkozott arra, hogy az alperes és az között létrejött kezességi szerződés felmondására elismerten az alperes szerződésszegése folytán került sor, amely miatt a Ptk. 318. §-a alapján kártérítésre jogosultak.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az ítéletábra teljes terjedelemben vizsgálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].

A fellebbezés nem megalapozott.

Az ítéletábra a per főtárgya tekintetében az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival is egyetértett. Utóbbiak megismétlése helyett csupán utal a Pp. 254. § (3) bekezdésére. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel pedig a következőket emeli ki:

Tévesen hivatkoztak a felperesek fellebbezésükben arra, hogy a mezőgazdasági támogatások vagyoni értékű jognak minősülnek, és azok zálogba adása vagy azokon óvadék alapítása a törvénybe ütközik. A 2007. évi XVII. törvény 9. § n) pontja szerint ugyanis nem a támogatás, hanem kifejezetten a támogatási jogosultság minősült mezőgazdasági vagyoni értékű jognak. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a szerződések értelmezése alapján helyesen állapította meg, hogy a zálog- és óvadéki szerződések tárgyát nem a támogatási jogosultság, hanem a felperesek részére folyósított támogatás összege képezte. A felperesek által felhívott jogszabályi rendelkezések között nem volt olyan, amely a pénzbeli támogatás elzálogosítását, vagy óvadékba adását tiltotta volna. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a zálog- és óvadéki szerződések esetében a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti érvénytelenségi ok nem áll fenn.

Az ítélet tábla a felperesek azon álláspontját sem osztotta, hogy a biztosítéki szerződések érvénytelensége a hitelszerződések érvénytelenségét eredményezné. Olyan általános érvényű szabály nincsen, amelyből ez a jogkövetkezmény következne. A szerződésekben meghatározott egyes folyósítási feltételek hiánya pedig nem a szerződés érvénytelenségéhez vezet, hanem a szerződésszegés következményeinek alkalmazását teszi lehetővé. Az alperes perbeli nyilatkozata szerint az I-III. rendű felperesek nyilatkozatával a bankszámlára átutalt támogatások összege felett biztosított azonnali beszédési joga folytán a biztosítéki szerződések nélkül is megkötötte volna a hitelszerződéseket. A felperesek ezért nem hivatkozhattak alappal arra, hogy a biztosítéki szerződések érvénytelensége miatt a Ptk. 239. § (1) bekezdése alapján az egész szerződés megdől.

A IV. rendű felperes alaptalanul támadta a kezesi szerződéseket. A Ptk. 210. § (1) bekezdése értelmében a tévedésnek a szerződés megkötésekor kell fennállnia, és lényeges körülményre kell vonatkoznia. A IV. rendű felperes szempontjából az kezességvállalása kizárólag abban az esetben lett volna lényeges, ha kezestársként a felelősségük egyetemleges. A felperes és az azonban egymást követően, különböző időpontokban és nem egymásra tekintettel vállaltak kezességet. Nem állt fenn tehát a Ptk. 275. §-ában meghatározott helyzet. Az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra is, hogy a kezesség elvállalásakor a IV. rendű felperes nem tudhatta, hogy a kezességvállalása mikor jön létre, és milyen kötelezettségre terjed ki. A IV. rendű felperes kezességvállalása az kezességvállalását megelőzte, így a kezesek a kezességvállalásuk sorrendjében feleltek. Az elállása ezért a felperes helyzetét nem tette terheesebbé. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett arra, hogy az kezességvállalása nem minősült a IV. rendű felperes kezessége szempontjából lényeges körülménynek. Az ítélet tábla kiemeli továbbá, hogy a felperesek a Ptk. 318. § (1) bekezdése alapján kártérítési igényt nem érvényesítettek a perben. Az alperes esetleges szerződésszegése és az részéről a kezesi szerződés felmondása a IV. rendű felperes által korábban megkötött kezesi szerződés érvényességét nem befolyásolta.

Az elsőfokú ítéletnek a le nem rótt illeték viselésére vonatkozó rendelkezése vonatkozásában a Pp. 253. § (3) bekezdése szerint a felülbírálat korlátai nem érvényesültek, és az ítélet tábla ebben a tekintetben az elsőfokú bíróság döntésével nem értett egyet. Ennek egyik oka az volt, hogy a felperesek nem minősültek a Pp. 51. § a) pontja szerinti pertársnak, ezért nem voltak a Pp. 82. § (1) bekezdése alapján az illeték egyetemleges megfizetésére kötelezhetők. Az I-III. rendű felperesek a IV. rendű felperes kezességvállalása mellett külön birtokfejlesztési hitel-, jelzálog- és óvadéki szerződéseket kötöttek az alperessel, és a hitelkeretek összege lehetővé tette az egyes felperesek érdekeltsége arányának a megállapítását [Pp. 82. § (2) bekezdése]. Az ítélet tábla ezért az egyetemleges marasztalásuk helyett a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján ennek figyelembevételével határozta meg az I-II. és a IV. rendű felperes által fizetendő kereseti illeték mértékét.

Az ítélet tábla ugyanakkor az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját sem osztotta, hogy az I-II. és IV. rendű felperesek az Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja szerinti teljes kereseti illeték megfizetésére kötelesek. A perindításkor ugyanis az Itv. 4. § (2) bekezdése már nem volt hatályban, ezért a személyes költségmentesség kedvezményében részesülő III. rendű felperesre eső illeték megfizetésére a többi felperes nem volt kötelezhető. Az ítélet tábla úgy rendelkezett, hogy azt a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében az állam viseli.

A kifejtetteknek megfelelően az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A felperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, az alperes azonban a másodfokú tárgyaláson nem jelent meg és fellebbezési ellenkérelmet írásban sem terjesztett elő. A fellebbezési eljárással összefüggésben ezért nem merült fel olyan költsége, amelyről az ítéletáblának rendelkeznie kellett volna. A le nem rótt fellebbezési illeték viselése felől az ítéletábla az I., II. és IV. rendű felperesek illetékfeljegyzési jogára, valamint a III. rendű felperes költségmentességére figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1)-(2) bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2015. március 17.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

dr. Csóka István s. k.
előadó bíró

dr. Lente Sándor s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő